

fyri nakað frammanundan uppi í fjøllunum. »Bráðdliga vórðu vit kringsettir av einum 60—70 fasistum. Sjálvir vóru vit einans fimm og maskinbyrsu høvdu vit onga. »Farvæl« segði eg við Harry, tí eg skilti á øllum brøgdum, at hetta fór at verða endin. Men fasistarnir fóru bert fram við okkum, knýttu nevarnar og søgdu Salud!»

Adrir vistu at siga frá ræðuleikum. Teir høvdu grívandi barnalik upp, sum løgu undir bumbusoraðum húsum í Albacete. Summir høvdu sæð marokkanarar ganga í einari tiknari skotgrøv og stinga bajonettirnar inn í munnin á teimum særdu.

Passionaria

Um kveldið komu boð um, at allir máttu vera til reiðar. Fasistarnir høvdu lopið á við Brunete. Brigadan skuldi avstað tíðliga morgunin eftir.

Hitler sendi flogfær sini at hjálpa fasistunum. Madrid varð mangan bumbað, men gav seg ikki yvir fyrr enn í 1939

Eingin talaði orð. Hvør maður stakk sær upp í ryggsekkkin og legði seg at sova í øllum klæðunum. Summir løgu í fleiri tímar við við-opnum eygum og stardu upp í tað svarta leyvið og náttarhimmalin uttan at kvaklast við, sovnaðu ikki. Eg lá ímillum teir og kendi meg tryggan, men tað var jú eisini gaman í hjá mær, eg var rit-

høvundur, ja enntá blaðmaður.

Morgunin eftir var ávaringin avtikin. Álopið var endað í ongum. Hetta var teimum sovorðin lætti, at teir svóru við. Seinnapartin kom Passionaria úr Madrid at halda røðu fyri teimum.

Hermenninir settust á einari fløtu. Eitt flogfær fór dunandi høgt uppi. Her vóru trý túsund manns saman-stúgvad, men ógvuliga fáir hugdu upp í luftina, teir stardu at Passionari. Okkurt brek var á hátalaranum, so røddin gnelti og ljóðaði avskeplað, men teir hildu hana vera eitt satt konubrot. Hon harðnaði á málinum, knýtti nevan og gav hetta lyftið:

— Doyggja menninir, fara konufólkini at taka sær byrsu í hond. Vit vilja heldur doyggja enn aka á knøum og liva.

Nú kom jagaraflogfarið lágt inn yvir skógin, men hetta var eitt flogfær hjá tjóð-

Hvønn dag høvdu norðbúgvarnir venjingar, men hetta kundu teir ikki torga. Hesir menninir vórðu ikki tiknir við frontin. Eingin var djarvari og kaldari enn teir, men samanhald hóskaði betur við teirra lyndi enn disiplin. Var ein teirra misnøgdur við ein heryvirmann, vóru teir tað allir.

Seinnapartarnar fingur teir meg tíðum við sær at svimja í einum svimjihyli í einum urtagarði einar tiggju kilometrar haðani. Ein svenskur bílstjóri, lágvaksin og ljóshærdur, sum hevði sovorðnan hug at hava nógva ferð, fekk fatúr á einum lastbili. Uttan fyri Villalba var eitt asfalt-erað vegastrekki, sum honum dámdi so ónáttúrliga væl. Her koyrdi hann so findarglaður 100 kilometrar um timan.

Av og á lupu spanskir vaktarmenn við byrsuni á lofti niðan á vegin og skuldu stóða bilinum.

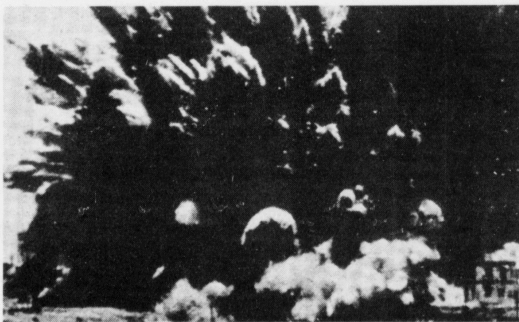
»Onze brigada internacional«, rópti svenskarin ørrur av yvirhuga.

»Rubio — hatta var tann ljóshærdi!« geylaðu spanjólarnir eldhugaðir og lupu oman av aftur vegnum.

Ótrúliga gott vinarlag var millum spanjólarnir og norðbúgvir. Ein morgun hoyrði eg eina herdeild koma syngjandi oman eftir vegnum. Nú skilti eg orðini, tað var ein dansk visa:

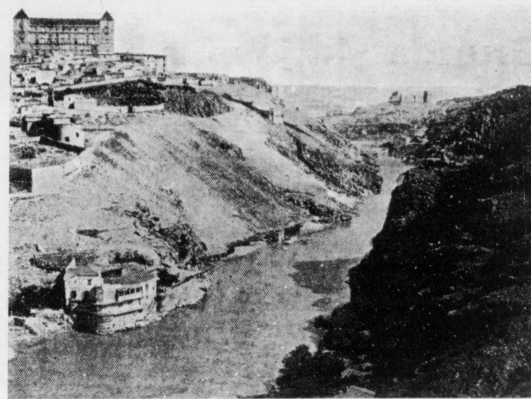
Brun er skovens
hasselnød,
brun er ogsaa jeg,
er ogsaa jeg.

Eg fór oman á vegin at siggja norðbúgvirnar, tá teir komu framvið. Men hetta vóru spanskir bóndasynir. Teirra norðurlendsku vinmenn høvdu lært teir henda sangin.

»Man eg kunna føða hana?«

Annars høvdu teir sjálvbodnu lítla gleði av teimum sponsku gentunum í bygdini. Til fá nýtis greiddu sjálvst teir spelkastu norðbúgvirnar tað ljósa hárið aftureftir, áðrenn teir fóru inn í Villalba. Sum allar hampuligar spanskar gentur, fekkst tú ikki orð av

Spanskt landslag. Tajo-dalurin uttan fyri Toledo

teimum, fyrr enn tú hevði lovað at giftast við teimum. Ein av svenskarunum var giftur inni í Madrid, og var ógvuliga lukkuligur. Ein annar kundi væl hugsað sær at gjørt sum hann. »Men man eg verða maður at føða hana, tá kríggið er av?« helt hann grundandi fyri.

Eitt kveldið í skýmingini høvdu teir fingið fatúr á einum fótóliti og alt í einum sóust nakrir ungir dreingir spæla á bønnum uttan fyri skógin. So einaferð kemur eitt høgt skot og bólturin hvarv millum leyvið uppi í trønum. Teir stóðu eina løtu og gánaðu, tá helt ein drongur úr Göteborg, sum æt Harry, fyri: »Nú hongur bólturin fastur í trænum, hetta er nett sum heima.« So fóru teir yvir aftur á grótgardið at seta seg og meir varð ikki talað. Nú tók at myrkja.

So fóru teir yvir til teir báðar sjómenninar, sum ansaðu eftir kariatúrnum. Sættir við víðurskiptini sótu matrósarnir sum hirðar úr halgubók

vóru. Teir høvdu funnið ein bera inni í furuskóginum, langt burtur frá fólk. Grasið skygdi so bleikt millum víðabulnarnar, yvir okkum lýsti náttarhimmalin. Ein danskari helt røðu: »Vit fara at minnst tykkum, sum fullu. Men vit syrgja ikki, tí vit vita, at tit fara at siga við okkum: haldið áfram!« Tað fámenta liðið av norðbúgvum stóð í trunksa uttan um hann. Teir høvdu teir knýttu nevarnar á loft og sungu. Andlitni lýstu av sinniligari meg, av anda.

Eg kom at hugsa um Bruno Franzén, ein ungan svenskan sjálvbodnan, sum varð herviliga illa særður av einari granatspreiðing. Sjálvur gekk hann oman á staðið, har bundið varð um hjá teimum særdu, meðan hann royndi at herða hugan hjá teimum báðum sjúkrarøktarunum, sum fylgdust við honum. Tá mamma hansara fekk at vita, at drongurin hevði mist báðar hendurnar og annað eygað, skrivaði hon aftur: »Tað sakar einki, alt tað Bruno fær hugsað og talað.« Hevur nakar meira enn henda arbeiðsmannakonnan játtað sína festu trúgv á, at mannaandin er ósigrandi?

Lovaðu at stríðast til endan

Ein av svenskarunum kom við eini samtykt, teir høvdu gjørt og bað meg um at taka hana heim við mær. Aftan fyri hann stóð ein norðmaður og lýsti at pappirinum við lummalykt, meðan hann las. Teir heittu á tey demokratisku londini um at standa saman í virksomum stríði móti mentunarloysinum. Teir bóðu øll, sum vildu liva eitt frælst og mannsømandi liv um at hjálpa Spania. Sjálvir lovaðu teir at stríðast av øllum alvi til tað seinasta. Ein fyri og annar eftir komu teir yvir at seta navnini undir í glæmunum frá lummalyktini.

Endað